REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ	PERIODIC QUINCENAL	PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
PLASSA DEL P. FAURA, 2 baixos	Any I Núm. 3	A l'any 2'50 Ptas.
	Artés, 1 de Febrer de 1918	Número solt 10 céntims

EL PERIODIC NO'S FA SOLIDARI DE CAP DE LES IDEES SOSTINGUDES PER ELS SEUS COL·LABORADORS

La gloria de les construccions

No han sigut pas vanes paraules, les nostres, que s'emporta'l vent. Ni una sola vegada hèm dut el desengany a n'el cor del poble. Millora que li hèm ofert, a n'aquesta ascenció espiritual, al cap de poc temps l'ha poguda palpar amb ses mans mateixes. Mai hèm jugat amb ses ilusions i anhels, perque son sagrats com l'ànima encesa, de la multitut. Ens ha donat delit no mes la noble frissança de satisfer sos desitjos. El que digui, ple de verí, que hèm aletargat a la vila amb promeses incomplertes d'enlluernament es un malvat i un mentider, que no coneix ni la dignitat ni la vergonya.

Mirèu la realitat mes convincent que totes les teòriques elucubracions. Un impuls de goig ens fà admirar tota la feina feta, amb aquella satisfacció tant pura del deurer complert. En mitj de la febre d'una anyada de passió, hi ha hagut temps per tot, perque la voluntat i el amor eren les nostres companyes. Si ha sobrat empenta per tots els sacrificis de dolor en les hores de calvari, també n'hi ha hagut pels fonaments hardits de braves empreses. En dotze mesos de bregar entre'ls caires desalentadors de la terra, la gent ha adquirit en les seves ànimes un tremp mes noble i mes fort, per les lluites intenses del viurer. Quant l'unió fà'l miracle d'enllassar tot un poble les campanes de la seva redempció ja poden repicar, ben alt, a «Al·leluia».

Tot, al nostre entorn, son troços d'ilusió fetes ja carn palpitant, que'ns omplen de joia, com fills de les entranyes. Que divaguin els enemics en la xorca disputa de tristes miserietes. Nosaltres, peregrins d'ideals, els hèm sembrat ja per aquestos camps erms, sense sahó de cultura que donaràn òpims fruits. Un despreci tant sols per aquells qu'entrabanquin el nostre camí amb les xarxes degradants de la dolentería. Quant hi ha feïna a fer, pels quins porten la negació i l'infecondidat arrapats als òssos, no hi ha millor resposta que una escupinada.

¡Quína florida mes exuberant! Cansats d'hegemonies, les veus oprimides clamaren telers per a que d'allavors endevant, mai mes el despotisme tinguès allà baix son trono imperial. I malgrat l'hostilitat de les circunstancies mundials, avui a punt de rut-

llar s'aixeca ja, en el carrer de la fugida dels burots una hermosa fàbrica, que es com una mare bondadosa de tots els artesencs. Cada pedra seva, guarda un sospir i una il·lusió dels fills de la terra. Amb les ganes fervents de donar als infantons la solidesa d'una instrucció capdal, tothòm, al veurer que'l mestre pensava mes en reclutar fracassats, que ensenyar les lletres, demanà el tresor d'un professor de merit i fama. Avui, per fortuna, ja'l tenim aquí, entre tots nosaltres, amb una set apostòlica d'inculcar en els cors joves els principis mes sans de la religió i de la ciencia. El desitj popular cridava per un metje, mes en contacte amb sos batecs sentimentals del día, i mesos ha que cura aquí a Artés, en una emulació professional, digna i severa. Si en un any de soroll la gent ha agafat l'afició envejable de la lectura avui, atenent a sos precs, ja surt aquest periòdic, sense mes atracció qu'èsser un mirall fidel dels seus fervors de patriotisme. El mateix veterinari, are ja te un contrincant, qui sab si per posar les ferradures d'aquells que diuen, personalment, que tantes ne calen a la nostre vila. I encar com una mostra de la selecció dels esperits que s'anirà poc a poc operant, canta ja, en una maravellosa renaixensa, «l'Orfeò Artesenc» per aplegar sota les banderes del Art a n'els qui avans, per manca d'esplai honest, jeïen en la monotonía o en el vici. Que refili a ple pulmò, el bon poble d'Artés, les corrandes de dolcesa; que després de tants moments foscos d'angunia, i tanta sobrietat resignada en la resistencia, be s'ha guanyat, de valent, la alegría sana de les belles cançons.

Proclamemho ben alt, per a que tothòm ho sàpiga. Mai en l'historia de la nostra creixensa, s'havía treballat tant, i amb fruits tant sucosos, com aquest any de la crucificació popular redemptora. L'adversitat, es una deu d'energía i fortaleça santes. Els indiferents i els covarts, que no's mouen mai de casa, aixís que senten el colp de tralla qu'envermelleix la cara, devenen rius desbordants de fermesa. I tots els projectes han sigut coronats, amb l'escalf de tots i l'ajuda de Deu, que mai ens ha abandonat, com la suprema justicia, per l'èxit mes brillant en una unanimitat d'anhels de nous horitzons, mes amples d'idealitat i de vida. Quant un poble se sent senyor de sos destins, i amb la responsabilitat d'una direcció i amb el xardoròs entussiasme de la victoria, no hi ha somni que no's realitzi, en l'admirable poixansa de son daler infinit.

«Obras son amores y no buenas razones» diuen els castellans. Mireules doncs, les nostres, amb tot son esplendor apoteòsic Això no son fantasies ni música celestial, sino sers que bateguen, a la nostre vora sadollats de vida. Quelcom de positiu i veritable s'aixeca aquí a Artés, en els braços inquiets de la renovació qu'ha fet tanta neteja. No es el fum ni la vanitat, ni la vuidor, ni la fullaraca dels nostres enemics, mes aimants de les infamies que de la claror, que'ls fà mal a la vista. Lo que are s'ha vestit entre l'esforç de tots, es progrés i educació. Mirant aquesta mostra beneïda de la fe i la constancia d'un poble, enllaçat per la germanor, el cor s'ens aixampla d'un plaer inmens, vessant de coratge per un avenir, sinònim de grandesa.

Algú ens ha llensat al rostre, per tacarnos, l'insult de que portàvem als cervells rurals, idees disolvents Veieu, doncs, aquí, moventse de goig, la nostra obra silenciosa i positiva, plena de sabor. No hèm sembrat desvaris d'anarquía, sino llevors de serenitat i profit. No hem inculcat pensaments revolucionaris sino l'ordre constant, que fa creixer les coses. No hèm sigut portaveus de teories àcrates i pertorbadores sino aconselladors, prudents de tots els respectes. No hèm explotat bastardament l'indignació sino que l'hem canalitzada per vies legals. No mes s'ha escombrat, com una mida sanitaria, la femta podrida. En lloc de destruir, edificar. En lloc de la venjança, el perdó. En lloc de les mesquineses de carrer, les alteses del avens. En comptes de burles als enemics, hèm sofert les seves estoicament, perque estàvem atrafegats per la feina. Cada día qu'ha passat ha sigut sempre un pas endevant en la nostra ruta. El que no tingui prou pit, que vagi amb altres colles, a la nostra no hi volem ni impotents ni equilibristes. Fer obres de valer sempre, tossudament, sense petulancia, però amb ambició. I veusaquí els fruits abundosos de la sembra nostra, que'ns enorgulleix; en un any de tèrboles diades, sense la pau necessaria per empendrer les creuades definitives del esperit i de la prosperitat, ja tenim l'Orfeò, el metje, el veterinari, l'Escola, el periòdic...

Aquesta es la gloria de les construccions; fer feina de treball i de cultura. Amunt i fora; que'l miracle es degut a l'esforç de cada un, que's el be de tots, i ara, joiosos, venturosament com una aubada lluminosa estem tot just, amb aquell ímpetu cordial dels començaments a n'els primers passos.

La Mare de Deu de Fusimanya

A cada poble per petit que sía, hi ha una fervorosa devoció a una Mare de Deu. Quan en els trànsols de la vida sentim les espines que'ns punxen de dolor i una mena de desesperança ens endola el cor, entristintnos, sembla qu'aquella Verge estimada ens regala'l consol per les penes que'ns fereixen. A n'aquelles hores amargues, el somrís de la Mare de

Deu ens es un dolç bàlsem, que'ns acarona amb una ubriaguesa santa. Tothòm necessita d'aquest nèctar diví. I així com els manresans es postren a Juncadella i cap a Queralt fan corrúes els bergadans, la gent d'Artés s'en va cap a Fusimanya, peregrins d'amor i de religió.

Res mes bonic que tindrer esperança. Quant floreix en el cor, la vida es gentil i tot te un perfúm d'encís i de joia. La bondat no hi pot creixer en les ànimes descregudes, que no esperen res mes que'l profit material. Qui abomina d'aqueixa ilusió no pot èsser felís de cap manera. Quan covem el desitj de quelcom qu'ha de venir un anhel somniat, l'alegría ens inonda i es tota clara i serena, com un bell dematí. Per això la religió, adorant les imatges i encarnanthi virtuts, es la deu mes pura de poesía del mon. En lloc mes s'hi trova el seu escalf de carinyo. Si el desengany ens atueix Ella ens ofrena una claricia d'esperança. Fins els ateus impenitents, quant senten rondar la Mort a la vora, giren els ulls cap al cel i demanen a Deu la misericordia.

Damunt d'una montanya aspre i rocosa ont els vents hi canten ses follies, està assentada la Verge de Fusimanya. Regina del cor de tots els artesencs, viu en les altures de la puresa i de la soletat per a millor esguardar a la gent de tota l'encontrada i prodigarlos les gracies bondadoses que ragen de son cor. I els bons comarcans, d'Horta i de Sallent, d'Artés i Cabrianes, li guarden en ses fondaries, una veneració sentida i cordial. Mai ningú ha duptat de sos fets miraculosos. Ella, entre mitj del Cel i de la terra, com una bona missatjera, diu a Nostre Senyor, cada jorn, el rosari divers de les nostres benhaurances i tristeses.

Tota tribulació reb l'apoi amoixant de ses mans de lliri. Quant un malalt ja desvarieja, mentres sanglota la familia; quant un fill estimat ha d'agafar el fusell vers terres llunyanes, quant un trastorn intim ens destrossa'l cor amb crudeltat, tothòm acut a demanarli auxili. Mai ha dit que no a ningú. Ella, inagotable, reparteix benediccions a tots els que l'estimen. El seu santuari està ple d'exvots, que son els documents de ses bondats inacabables. I no mes els demana a n'els que la visiten, que vagin ben soviñt a véurerla altre volta; que està molt sola, allí dalt, i vegent la gent camí de l'ermita, se li aixampla'l cor, d'una extranya i benfactora delicia.

Are, mes que mai — i es deu remarcar — la gent artesenca s'acostuma a visitar a la Nostra Verge. Les prometenses son mes abundoses cada día; els fruits de son zel també. Cada llør es un devocionari, ont es resa per Ella. Amb el seu mantell vigilant ens abriga i tots en els moments de perill. Els bons pagesos ja saben que quant la tempesta s'acosta, pel serrat de Montcugul, la Verge, forta i serena, la fa allunyar de per aquí i tota aquella negror tràgica es desfà no mes en aigua feconda, mai en pedregada. N'està tota joiosa de les vinyes.

Com n'estem nosaltres d Ella, que'ns protegeix a tot hora, que'ns fa mormorar «¡Miracle!» a cada nou gest de bondat, que'ns fa estimarla mes a cada cura feta i que es la font de la nostra salut espiritual quan, atribulats, li demanem quelcom i ens complau i ens aixuga les llàgrimes.

E. DE LA S.

ILUSIONS DE PRIMAVERA

¿Quína cosa mes interessant pot haverhi per una nena de disset abrils que descriurer les ilusions i follíes que a n'aquesta edat ens envolten? Es per això que volèm parlar una mica d'elles. Veureu, al arrivar als quinse anys que les noies, com si una oculta fada les hagués transformades per complert amb sa vareta màgica, obliden els seus jocs i entremaliadures, les seves nines i breçols per pensar en èsser boniques i aquelles nenes que sols somniaven en robeta per la nina, ara ja posen, en ses converses un polcim de mondana mormoració, afanyantse en preguntes sobre un ball de nit o en la dolça fatlera del estreno d'un trajo.

Les que no parlaven mes que de tremenderíes infantils i mals de cap de l'escola, les veureu are que no tenen altres preocupacions en les estones que'l treball ens deixa lliures, que veurer com escau una bruseta elegant, ter que resulti ben interessant la seva «toilette», assistir als llocs de bulliciosa expansió en els que s'hi confonen en barreja agradosa joves i doncelles. I, sobre tot, portades per aquest instint curiós que nia en el seu fons, se sent, mes que res, la veu tafanerota que retalla aquí i allà, parlant de fulano o de mengano, i fent, com vulgarment es diu, correr un xiquet massa l'estisora.

Aquell qu'ha passat, porta l'americana massa curta; l'altre porta'l pentinat tant rígit i llustròs que sembla que surti de la capsa; el de mes enllà si no fos bon troç baixet sería tipu perfet d'elegancia i guapesa i així coloquen un pero de tara o de defecte a cada persona, oblidantse del tot que la veritable hermosura no rau en la figura o en el posat sino en la bondat de cor que atresora cadascù, Dessota d'un vestit inpecable, hi pot viurer un malvat; a voltes, unes robes humils encobreixen una ànima plena de santedat i grandesa.

Emprò, ben mirat, ¿perquè criticarles? ¿No son coses propies d'aquesta frissosa edat de primavera? Deixèm que, com flors en un jardí exuberant, flore-

xin en els cors d'aquestes tendres damiseles les [illegible] i els desitjos de bones atiafents i tambe la humana expansió de la crítica que a n'aquest cas, te mes d'ingenua que de viciosa i mentres no passi mes enllà de l'estatura o del color del cabell, deixèm que flueixin de l'alegría qu'aitals, comentaris els proporcionen, incitantles a aqueixes franques rialles de salut i vida, que son l'encant mes gentil de la jovenesa. Bones en les seves fondaries, malgrat aquest prurit tant femení de la paraula fiblant, totes elles, si vegessin en perill al qui critiquen, correrien amb tot daler a salvarlo, aportanthi el seu esforç i la seva dolcesa no recordantse mes que del deurer que tots tenim d'auxiliar al pròxim.

¡Beneídes sien sempre les daurades ilusions, perfumades de goig, de la jovenesa!

LOLA FERRER.

La Mecenes artesenca

Aquesta gran dama, de port distingit i amable conversa que's diu Montserrat Gili es ben be la Mecenes opulenta i cordial, de la nostra vila. Quan manquen cabals per la brillantor d'una festa en projecte, mai s'ha rebut a les seves portes, una negativa, oferint el tresor de la seva simpatía i magnificencia. Si en una llar humil la miseria posa tristors de tragedia al veurer que aquells infantons no tenen el pa tou de cada día, la seva ma, amb el bàlsem bondadòs de la caritat, te obert sempre, pròdic, el portamonedes. Mai ha dit que «no» a una demanda sentida de protecció i auxili.

Entussiasta de la causa popular, per rahons intimes, els enemics del poble volen teixir a son entorn una llegenda de frivoles costums i de banals inconstancies. Si es posés a son costat colocant diners, no a la Fàbrica Nova, sino a la Cooperativa, aquestes calumnies d'are es tornarien elogis de fervor. I ella, la bona Montserrat amb son vestir divers, amb sa paraula bulliciosa, amb sos actes una mica trastornadors, que li fan creixer amistats entre caus de parcials, qui sab si un jorn haurà de fer una almoina a n'els que avui la fan pasta de mormoració i despit.

Deliciosament agradosa, posseint aquella atracció de les grans senyores que'n un detall s'els remarca el gust de l'exquisidesa, estridenta i suau a la vegada, en el seu fons hi batega un cor tant gran com la seva fortuna. Ningú ha rebut un desdeny dels seus llabis melosos. Anant a la casa d'uns i altres sense mirar el color de la fatxada, sembrant arreu la llevor de la seva noblesa i bonhomía, no avergonyintse de que les seves joies brillin al costat d'una bruseta de trevalladora, la alta dama Montserrat Gili, d'un innat refinament, se l'ha d'admetre «tal com es», amb una admiració per les seves gestes de generositat, sense cap anàlisis de les actituts externes, l'afecte de tothòm damunt l'exemple de son patriotisme, i amb una extranyesa a voltes, al veurer que dù per companyía a families que conten anècdotes de sos nervis encesos i mentres al devant li fan reverencies, com a un rei Mides, a darrera parlen de un histerisme i una neurastenia que no existeixen

El "cementiri dels botiguers"

Aquella tenda, que havía de fer acabar el mon, fa mesos que's oberta. Les seves portes son traspassades, tant sols per aquells que avans ja han traspassat les de les quadres, com si rebessin a la carretera de Manresa, en una reincidencia, el segòn baptisme de sang. La gent del poble sap prou be que no es l'anhel d'afavorir al obrer, lo que ha posat aquesta nova botiga, sino l'afany de la venjança i de l'estigma, marcat a les ovelles, com un escandall. Els ideals d'una redempció no's poden canviar mai per un grapat de calderilla. El poble en pes s'absten d'anarhi a comprar malgrat vendreho tot *tant rebò*, assabentat de que acostantse al taulell, la seva llibertat moriría, donant vida als endogaladors. Un any de privacions val mes que un petit estalvi en una paperina de fideus

Alguns cegos seus digueren que la nova tenda fora «el cementiri dels botiguers». Tots ells, forts i potents, resisteixen i viuen encara, perque l'anima del poble, amb la seva ajuda, els dona empenta i dalit. Poden ben dir, a n'els parcials, els versos del «Tenorio»:

«Los muertos que vos matais
gozan de buena salud...»

A la Cooperativa, en quina falda maternal sense llibreta, s'hi ajoquen tots els desafectes, hi van are no mes els quins, en el Pinetà, ja se'ls ha posat al entrarhi, com a condició previa. En lloc del mon, anar a ballar quatre polkes al Cassino es cualitat «sine qua non», com aquí, per fer anar un teler a una Fàbrica. Fruit d'un moment d'alucinació, en comptes de dividir a la multitut, l'ha feta encara devenir mes compacta, gelosa de la llibertat en perill. Aquell

comunisme que critiquen a la Fàbrica Nova es el mateix qu'ha vestit aquesta tenda, per mes que les accions potser jauen a ciutat, devant de la Sala Imperi. I com un nou fracàs a la seva llista de desacerts, que no han donat cap certera estocada, qui sab si aquesta Cooperativa ens haurà servit, com un espectacle de sainet per veurer, amb el temps, un desenllaç aixís la de Navarcles, a la Audiencia, per admirar el taconeix sonor de les botines del Sebio, per tastar, segons el pùblic rumor, la novetat de menjar botifarres d'ovella i per escriurer poemes d'activitat malaguanyada damunt d'un «cesante por falta de alumnos», que hi practica la teneduría de llibres.

Siluetes populars

Mastegant eternament un caliquenyo anèmic, que penja arrant de boca, la cara vermella i grassa de satisfacció, el bigoti una mica ajaponesat i rebel, tot ell amb una brusa francesa que dona «molta importancia a la persona», veureu que passa pel carrer «l'Estanquero» amb un aire beat d'home content de la vida que devant dels negocis «en dança» se sent engrescat pel xamòs picarolet del optimisme. Quant riu, el seu rostre llunàtic agafa unes arrugues de ganyota i ironía i xerrant, xerrant, entremitj de les dones conta sempre hiotories de picardía i encís dintre el jardí artesenc, que fan exclamar a n'elles, «Sempre seràs el mateix, Estanquer». I efectivament, sempre ha sigut igual aquest tipu popular; un home qu'ha ofert al poble, a tot hora, el seu entusiasme i les seves rialles.

«Burla, burlando» ningú com éll les ha cantat «mes clares» a n'els adversaris. No es pas d'aquells, apocats i discrets, que «les envíen a dir» o «se les queden al pap». Sense mirar si es un tìtol acadèmic o eclessiàstic l'interlocutor, portat no mes per la fe en els destins d'aquesta era nova, oblidantse de si perdía o no un parroquià de cigars habans o de capses de mistos, a tots els enemics, com bon propagandista, àtic i oportú, rient i bromejant, entre gatzara, gairebe els ho ha dit tot, encenentse d'ira devant les traidoríes. Un altre qualsevol hauría fet degenerar la discussió en escàndol. Pero ell, tranquil i llest com una fura, mes esquilat que un pagès de montanya, amb un humorisme potser un xic barroerot, de gatada d'en Pitarra, a tall de barrut, de tú a tú, ha anat dient sempre le coses pel seu nom i si ha convingut el del «porc» i tot, sense que'ls altres s'enfadessin massa. Pintoresc i cridaner, amb jocoses cançons de punxa, ple de desenfado i despreocupació s'ha portat com un brau en l'assumpte del poble. Mai ha tingut éll, un defalliment. Quant mes enceses estaven les coses, semblava el seu rostre, d'un conspirador, tramant conjures misterioses, molt sigle dinou, i aquell banc de la porta de casa seva, de tant caliu popular, refugi de desvagats i «secuaces» fidels, havía pres colors virolats de club revolucionari amb regust romàntic d'alçament i «asonada». Sempre trempat com un jinyol li agrada amb un afany atrabiliari, mourer una mica de fressa arreu i les seves cames ja saben, per la costúm mentres taral·leja «couplets» d'actualitat, anar a respondre, el cap dret com un hèroe, en un dels infinits conats de judicis de faltes.

I nosaltres, apassionats per una flaca sentimental de totes aqueixes piruetes pintoresques, ens es grat fer desfilar avui, per aquí, la figura bonatxona del «Estanquero» que tans ratos de gresca'ns ha fet passar amb les seves bufonades de proselitisme, encobridores, no obstant, d'un home viu, enter i de seny i ens ha divertit amb la seva campetxana «pose» de mofeta que no respecta res, que mou bronquina justa a tots els Judes, i que manant la tartana, el caliquenyo mullat i el bigoti a lo xino, mentres les donzelles tornen cantant, de fora de trevallar, cada dissabte, sempre en te «una per dir», i excita el trot del «Papallón» arriantli una advertencia que, si en algú fou reny, en éll, bon jan, es tot carinyo.

Quant el poble riu...

Mai del nostre recort, s'havía celebrat una festa de Sant Antoni tant esplèndida com aquesta d'enguany. Per tots els carrers de la nostra vila, romería de devots ambulants, hi vessava el doll de la gerenació artesenca, fruint els encants d'una diada tant saborosa Poques jornades del any tenen, com aquesta del porquet i de les temptacions, un escalf tant noble i sentit de multitut honrada, que sembla que un hom s'amari, gaudint del Tres Toms rurals, d'una set de rialles. Per això, com sempre, a n'aquest día xamós dels braus carreters, ple de cascabells i de coloraina, es desbordà aquí a Artés, inondantho tot, l'alegría franca i cridanera, sana i robusta del poble.

No «hi cabía una agulla» al Ofici Solemne d'anomenada secular. Aquelles bruses vulgars i apedassades havíen devingut trajos de novetat i encarcarament i entremitj del resos baixet a l'imatje volguda, se sentía aquella olor clara de netedat i de camisa amidonada, que son caracteristics a n'aquest jorn de devoció i a l'hora de brometa. Res fa tanta magestat amplia, com un carreter amb la roba qu'estrena. Altrament, al sortir de l'Iglesia, tothòm subratllava un elogi coral per les discretes paraules del predica-

dor que, cenyintse a les virtuts del Patró, sense alusions a rencunies locals, posava cátedra de cristianisme verdader i de mundología, com un cardenal trempat del Renaixement o un d'aqueixos capellanets escatolits, que'ns son tant simpàtics. Aquells mots serens, si conqueriren el cor popular, anhelòs de que se ofereixin glosos de fervor en lloc de una setmanal cantarella partidista disfressada amb el mantell del Evangeli del diumenge, qui sap si sonaren, amb l'eficacia del exemple, a la casa del costat.

En un esclat encoratjador de fermes creences, que mai han mancat a Artés, ningú deixà d'anar a la Professò. Donava goig contemplar com, quant encara la gent tombava la cantonada de cal Ballús, els ganfanons entraven de nou al Temple, formant una santa filera de llegionaris de la fe, nous creuats de tradicions arrelades. No era pas aquesta com aquelles professons — la mateixa i tot de la Festa Major — que s'acostumen aquí Artés — tant curtes i llastimoses — que a voltes, no tenen mes encís que veurer, al darrera, cua obligada dels rengles dels «colegios nacionales» la figura corvada de la pobre Sileta. A la nit, per fi, després d'una diada tant generosa de plaer i de bondat a n'el Café Nou, tocanthi orquestra, es ballà mes que mai en un d'aquells saraus espessos, en que les casades «es tiren al carrer» i la gent mes sensata fa ballarugues de bogería. Velletes de cabells de neu brincaven encara com jovenetes càndides, en un retorn de joventut, que a molts avis i avies, vegent l'aubada redemptora, perque s'havíen emblanquit amb el sofriment, desde'l 2 de Janer, els ha fet una segona atraienta florida. Sense'l canvi de tot, mai hauría pogut ballar un vals rodó, com ara, a n'els setanta anys, l'entussiasta vella Patilles.

Quant un poble riu, es que te confiança a n'els seus destins, de creixensa i de gloria. Les cases que van malament, cap per avall, son sempre nius foscos d'amargor i tristesa. Artés en el día bullicios de Sant Antoni, vessà d'aquella satisfacció que'ns amara a tots quant, amb el deurer complert, se sent que totes les coses caminen cap a un avenir felís de grandesa. I com única nota còmica a n'aquest jorn de gatzara a dojo, en les cases ardentes de benestar i cantades, es tenía una ironía i una conmisseració per aquella pobre gent que no portaren, avans «esquirols» que catòlics, els seus animals a beneir, els pobres burros, tant soferts i pinxos, que sense l'aigua santa de la benedicció correràn per aquets mons de Deu amb una tristesa dintre mentres, orfes del baptisme anual, que'ls donava sort en les caminades demanaràn, venjatius, pels amos, ateus per despit, unes orelles tant grosses com les seves.

RECORTS DEL POBLE

El cementiri

En un quadrat estret hi ha el cementiri
ont, prop dels ninxos, l'herba s'hi ajèu;
per terra, aquí i allà, s'alça una creu
amb cera regalada d'algún ciri.

Fà una olò extranya d'incens i de lliri
i ressona en l'espai l'humana veu;
en el silenci sols es pensa en Deu
i a n'aquest lloc, ont fina tot martiri.

Els rics i pobres jeuen de costat
germans ja units per a l'eternitat
i tot es un convit per reposar...

No mes fent moure un xipreret ombriu,
com un cant de la terra que somriu
un aucellet s'hi posa a refilar.

El mes de María

Pel mes de Maig, que ho es de poesía
per tot el poble hi brollen els fervors;
les noies cada jorn omplen de flors
l'altar ont hi ha nostra Verge María

En tots els cors una dolcesa hi nia
i al vespre, ja acabades les labors,
l'Iglesia s'ompla i sonen les llahors
que dùen la blancor d'una alegría.

L'altar esclata amb roses i clavells,
les donzelles xiuxejen uns «goigs» vells
i es tot el Temple un cant de joventut.

I diuen que la Verge, agraïda,
vetlla per sos devots totà la vida
i els dona bona sort, pa i salut.

Les monjes de vetllar

Aqueixes dones que, en la alta nit,
vetllen algú en un cuarto solitari
i conten hores, amb la ma el rosari
tenen una pau santa dins l'esperit.

No hi veureu en son rostre cap neguit;
el mon per elles es un gran calvari
i amoixen als malalts en el desvari
amb un somrís d'amor indefinit.

Blanques germanes, de manetes flonjes
que sou tant dolses perque sou les monjes
que cureu els dolors i plors del poble...

Llegiu vetllant, sota la llum d'un ciri
algún sant llibre perfumat de lliri
¡que res hi ha al mon, com la vostra obra, noble!

ENRIC DE LA SERRA.

DIETARI INTIM

Tarde de pluja

Aqueixes tardes lentes i suaus, aixís la d'avui, en que la pluja càu a poc a poc, com un plorós sospir del cel en pena, tenen una mena d'emoció que'ns fa estimaries en silenci. Una tristesa extranya d'un somni ja mort o d'una ilusió que's desfulla, ens corpren de mica en mica, escolant les hores veient caurer l'aigua amb un so de monòtona melinconía, amb un emboirament en l'aire ennegrit que's diría que'n el mon hi ha un gran dol callat, ple de misteri. I arreu — l'atmòsfera i en els esperits — se sent flotar una solitut de llàgrimes de resignació o de fortalesa que'ns arrauleix en els recons mes intims de la nostra ànima per repassar, com en un breviari, tots els episodis dde la vida viscuda, mentres se sent afora, la remor de l'aigua mansa que's desgrana, pietosament, a n'aquestes tardes dolses qu mai acaben.

Hi ha un encís, de malalt o de poesía, a n'aqueixos plujosos capvespres d'hivern inacabables que, si dúen enuig a n'els enfeinats tenen un atractiu saborós per les ànimes selectes. Es allavors que'n els nostres adintres, tancats en les cel·les solitaries, per totes les miseries humanes tenim un perdò i sentim com, en la lentitut de l'hora que passa hi neix una santa bondat, d'agermanament i d'efusió cordials. Pels pobres que corren pels camins nos... pels miserables que no troven lloc ont cercar el caliu d'unes mans amigues, per totes les tristeses de la terra qu'han fet florir un crim, una maldat o una traidoría, ens neixen pensaments d'humil compassió, pensant el el sofrir seu, a n'aqueixes hores en que l'aigua es filtra dints dels ossos humits i el fret posa tremolors en les carns anèmiques, les pobres carns que ja han perdut per sempre l'escalfor de casa, allà ont un breçol i uns ulls maternals ens guarien de tots els odis.

Mai se sent, com a n'aquestes tardes infinites, la dolçor de la llar, la serena beatitut de tenir ben aprop una esposa carinyosa, ordenada i riallera, que vesteix a n'els infantons que juguen a la vora, omplint la casa de claror i alegría. Els rebels deuen penedirse de no trovar aquest calent refugi. Perque mentres plou i la terra s'inonda d'aquell enfosquiment de les jornades ploroses, recullits cadascú en son piset es va gustant, sense volguer, la divina joia de les coses cotidianes, d'aquelles nimietats de la nostra vida que no havíem notat que oferissin petites com son, un delicia tant noble. I una tranquilitat interior, d'aciensament i d'equilibri ens ompla el cor de poixansa, quant la tarde cau, en una suprema llanguidesa, invitant a la meditació per la salut i la conciencia.

¡Quín perfúm de mística blancor tenen aquestes tardes d'hivern, amarades de pluja cansonera. Sense sapiguer com, unes tebies ganes de plorar, per una llunyana anyorança o per una enamorada vista en imatje, ens ennueguen i saturen d'una imprecisa i vaga emoció i ens diuen tota la pesantor fadigosa del viurer, com si un desaiximent o una lleu amargura anés posant petjades dintre'l nostre cor. Tardes de silenci — que deuen èsser eternes en les presons, els hospitals i els manicomis — en que sentint el xim xim part del carrer mullat, cap mes soroll torba la pau benfactora del día de tristesa fet perque en els corredors de les cases en dolor, no's senti ni un trepitj mentres en el llit—un llit de monja ignoscentó— hi ha una joventut a l'agonía. .

Bones i calmoses hores de pluja ara a l'hivern, quant defalleix el jorn i en els cors aimants de les

poètiques follies hi creix una mena de dolçor i d'es garrifansa sentint damunt el pes de tot el mon, que lentament plora... I a nosaltres, que som sentimentals i joves, ens es tot grat somniar, a n'aqueixes [illegible] endinzats en la nostra cambra tebiona amb un desbordament de passió i de tristesa sentint la voluptuositat de la hora fugitiva, que no tornarà jamai. I ens afigurém, per copsar tot el ritme de la pluja minúscula que ara va caient la divina armonía de trovarnos en un claustre enfosquit, entremitj de montanyes i soletats, plorós de flors bosquetanes i allí mourer els llavis imperceptiblement en uns resos sentits al Crist atormentat i sagnant llegint un devocionari ont unes fulles musties recorden una tragedia mondana o be ens plauría fer companyía dolça a una pobre doncelleta de vint anys, malalta incurable de tisis que riu abrigadeta, darrera els vidres entelats i que, al jurarnos un amor etern — ella, que 'se'n và al sepulcre — se li humitejen els ulls i sentim com ens estrenyen desesperadament les seves mans, pàlides, de cera...

ENRIC DE LA SERRA

SONET D'AMOR

La música reveladora

Entre el divi misteri d'una suau llum de plata
envolcallant ton rostre, ont hi jugava un ris
avui m'ha semblat viure, com en un Paradís
sentint com tes manetes tocaven la Sonata.

Ploraven nostres ànimes d'un rar plaer que mata
i enjoia amb la tristesa d'aquell cant malaltís
No se si el piano ha dit un dolor o un encís
Recordo que tes galtes s'han tornat d'escarlata.

Llavors, sense volguer s'han trobat nostres ulls
i hém rigut tot baixet, mentre't girava els fulls
i sentía una extranya delicia dins del cor...

Beethoven en silenci, ens l'ha mostrat tot nú.
Callats, ben apropet ens miravem jo i tú...
¿Serà aqueixa mirada el bressol d'un amor?

E. DE LA S.

Pintura que fa la fusta resistent als àcids i llexius

Serveix principalment per pintar les taules dels laboratoris químics, on convé que'ls líquits àcids i bassics, que a cada moment es vessan sobre la fusta, no exerceixin en ella la seva acció destructora.

Comencis per preparar les dos solucions següents:

Solució n.º 1

Aigua	615 grams.
Acid clorhidric (de 1'19) . . .	70 »
Anilina (o siga oli d'anilina). .	75 »
Clorur amonic	40 »

Solució n.º 2

Aigua	615 grams.
Clorat potàsic	50 »
Sulfat de coure	100 »

Obtingudes ja les dos anteriors solucions, se pinta la fusta amb la solució n.º 1, mitjansant un pincell de pel, com els que s'utilitzan per pintar amb colors al oli.

Es deixa que la fusta se sequi be i aleshores se pinta amb la solució n.º 2.

Quand aquest nou bany s'ha secat, es pinta altre vegada amb la solució n.º 1, i aixis successivament va pintantse la fusta cuatre o cinc voltes amb cada una de les solucions apuntades. deixant sempre que la fusta s'hagi secat, avants de passarhi una nova solució.

Un vegada seca la fusta, queda d'un color blaunegre, foscor que va marcantse cada volta mes amb el temps.

A fi de donar a la fusta un tò ben negre i al propi temps un llustre de pintura al oli, es pinta finalment dos vegades amb oli de llinosa.

Tip. V. Golobardes i Gmá.—Plassa Letamendi, 10.-Teléfon 2202.A